

DOMOVINA

Uredništvo

Jena Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo** in **petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krona. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsa kokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

V Gradec ali od Gradca?

V Mariboru, dne 16. maja.

Vsled neznosnih političnih krivic in nasilstev, katere si nemška večina v deželi nekaznovano in nemaščevano dovoljuje nad nami spodnještajerskimi Slovenci, se je rodil v našem političnem življenju bojni klic: Proč od Gradca! Politično in gospodarski! Vendar so razmere in zlasti gospodarske potrebe našega ljudstva močnejše ko politična gesla, katerim ne sledo odločna dejanja. Zato smo ta klic že korigirali glede štajerske kmetijske družbe. Uvaževali smo razmere, kakor pravi naš Cankar — in s praktičnega stališča smo imeli prav. Ako gremo v Gradec glede te točke — dosežemo morda sčasoma več kakor če gremo od Gradca!

Politično-abecedarska je stara resnica: predpogoj politični je gospodarska moč. In vendar je naši politiki, glasniki našega ljudstva, niso upoštevali, ko so izrekli krlate besede: Proč od Gradca! Zato smo se že korigirali glede kmetijske družbe — in se še bomo korigirali glede „Verbandove“ deželne posredovalnice za sadje in deželne kleti — ako si ne odpomagamo sami. In možnost te odpomoči je odvisna samo od naše lastne podjetnosti.

Poprej ko se ukvarjam s to točko, pa bi še omenil sledeče: naravno je, da spodnještajerski Nemci tako silno nagibajo v Gradec, saj je nemški Štajer njih politično in gospodarsko ozadje, katero jih vzdržuje pri življenju. Naravno je zato tudi, da iščejo z nemškim delom dežele čim tesnejše zveze, čim tesnejših političnih in gospodarskih stikov. To njihovo stremljenje podpira še gospodarska politika našega deželnega zbora in odbora, deželna železniška politika, katero ne gremo tudi mi, združeno delovanje „Verbandovo“ in tudi ne malo okolnost, da so Nemci trgovsko podjetnejši in bolj izobraženi ter spravljajo naše pridelke z velikimi dobički v svet. Nadalje iščejo naši delavci v nemškem delu dežele kruha in zaslužka — skratka: praktično nagiba tudi ves slovenski Spodnji Štajer k nemškemu, nagiba v Gradec — in zato je nastal klic: Proč od Gradca brezpomemben. To resnico moramo imeti pred očmi kot trezni in na realnih tleh stoječi ljudje.

Naša naloga mora tedaj biti to praktično, gospodarsko nagibanje v Gradec omejiti in mu dati druge smeri. Pot nam je že dana: denarno smo se precej osamosvojili. Idimo po tej poti naprej! Ne pustimo, da bi bil Gradec izključen trg naših spodnještajerskih pridelkov, ne pustimo, da bi tekli stotisoči dobička v nemške blagajne: to je predpogoj, da bo naš klic: Proč od Gradca vse drugače odmeval graški gospodi v ušesih, to je tudi

predpogoj, da vzgojimo našem ljudstvu čut, da se da tudi — brez Gradca dobro izhajati.

Namenil sem se za danes napisati nekaj vrst o graški „Verbandovi“ posredovalnici za prodajo sadja, katero je prevzel leta 1901 od deželnega nemškega sadjerejskega društva. To posredovalnico so rodile praktične potrebe sadjerejcev: dočim je bil štajerski sadjerejec poprej navezan na prekupca in mešetarja, katera sta ga izkoriščala kjerkoli se je da'o, prodal sedaj lahko svoje sadje naravnost trgovcu ali pa konsumentu samemu.

Sadjereja in sadna kupčija je na Štajerskem važni gospodarski činitelj. Evo števil: v desetletju 1896—1905 se je prodalo iz Štajerskega v druge dežele samo svežega sadja 2.617.901 q za skupni znesek 31.414.820 K. Na posamezne spodnještajerske kraje se ta vsota približno razdeli: Pomurje (radgonski, cmuraški, šentlenartski in ljutomerski okraj) je izvezilo približno 248.000 q za 3.276.000 K (q računano povprečno po 12 K), Podravje (Dravska in Dravska dolina, t. j. mariborsko, konjiško in ptujsko okrajno glavarstvo) približno 594.000 q za 7.128.000 K. Savinska dolina 103.000 q za 1.236.000 K in Posavje 76.000 q za 912.000 K. Skupno je tedaj slovenski Spod. Štajer izvozil 1.021.000 q za 12.252.000 K. Tu pa niso vštete ogromne množine sadja, ki se je porabilo in včasih lahko rečeno naravnost potratilo za jabolčnik in hrševce, nadalje ono sadje, kar se ga je posušene poslalo, izvozilo z ladjami n. pr. po Dravi, nadalje z vozovi na Ogrsko itd. Vidi se pa iz teh števil — in vračunajoč izvoz po Dravi, z vozovi itd. — da pridelamo na Spod. Štajerskem skoraj polovico vsega štajerskega sadja. Številke nam tudi pokažejo, koliko se ga je prodalo potem graške posredovalnice; za Spodnji Štajer žal nimam pri roki posebnih podatkov. V letih 1896—1905 se je ponudilo potom te posredovalnice skupno na prodaj 1.185.000 q, prodalo pa nad 700.000 q. Slovenski spodnji Štajerci se te posredovalnice težje poslužujejo, ker je nemška, zato obsegajo imenovane količine zvečine pač nemško sadje.

Kaj bi naj bila torej naša naloga? Mislim si, da bi naj dična naša domača slov. „Združna Zveza“ v Celju mislila na to, da bi v najkrajšem času otvorila lastno posredovalnico za prodajo sadja — in sicer pri nas v Mariboru, ki je središče sadjerejskih krajev, ali pa vsaj v Celju. Zmožnih moči za to bo že nedvomno dobila. To bi bila lepa naloga, ki bi nas rešila graškega posredovanja, katerega se še danes velika večina mora posluževati — in dokler nimamo lastne slovenske posredovalnice, svetujemo celo vsakemu sadjerejcu, naj se je posluži! Hotel sem podati s tem le nekako javen

opomin naše javnosti, kako se tudi z lepim delom lahko udejstvuje: Proč od Gradca!

Sadjereja ima na Spod. Štajerskem nedvomno še veliko prihodnost. Nismo sicer, skoro bi rekel, tako drzni upati, da bi se kedaj povzpeli na tako visoko stopinjo kakor stoji danes sadjereja na južnem Tirolskem, a upati smemo, da bomo kmalu prišli tudi na idejo konserviranja tvornic in vobče racionalnega predelavanja našega sadja. Tu se nam odpira ogromno polje delavnosti, katero bo lahko dalo tisočerm rokam dela in dobrega zaslužka. In tudi s tem bo udejstvovanega nekaj klica: Proč od Gradca; naši ljudje pridejo iz tujine v domovino in se izognejo ponemčenju. Z lastno podjetnostjo moramo dati tisočem kruha — in tisočem ohranimo materinski jezik.

Naskok nemških klerikalnih kmetov na graško vseučilišče.

(Izvirno poročilo iz Gradca.)

V soboto, dne 16. t. m. se je imela vršiti na tukajšnjem vseučilišču promocija jednega izmed članov klerikalno-nemškega akademičnega društva „Carolina“. Rektor je že dan prej dal nabiti na črni deski v vestibulu poziv na dijaštvo, v katerem apelira na čut nobilitete in spoštovanja svobode celokupnega dijaštva, ki naj se pokaže pri promociji „Karolinca“ drugi dan. Ob enem je pa tudi izjavil, da bi moral vzeti v slučaju kakih izgredov z naprej vsem promocijam pravico javnosti. Kakor znano, stoje nemški svobodomiselniki dijaki na stališču, da ne pusté „Karolinca“ v čepicah na univerzo, češ, da so si klerikalni dijaki po krivici prilastili njih krog, ker so njihove intencije popolnoma drugačne.

Promocija bi se bila imela vršiti ob pol 1, a že med pol in tričetrt na 12 se je nutil opazovalcu čuden komičen prizor. Mislite si: dolga, dolga procesija kmetov, starih in mladih, oborožena s palicami in dežniki (tudi žensk ni manjkalo), se je pomikala proti univerzi; na čelu tega pobožnega katoliškega ljudstva pa je ponosno stopical znani dež. in drž. poslanec Hagenhofer. Burši so med tem zasedli glavna vrata; saj se je že tedne prej razvedelo med dijaštvom, da si hoče „Karolinec“ s pomočjo vernih ovčic z dežele priboriti korporativen nastop „in voller Wuchs“ na vseučiliških tleh. Trčila sta pri vratih oba sovražnika skupaj in začela se je običajna rabuka; padale so palice, da je kar bobnelo po glavah, čulo se je vpitje in kričanje, da je zvonilo v ušesih. Boj je bil kakih 10 minut neodločen, nazadnje pa so burši vendar izrinili te novodobne prvoboritelje katoliške vede in znanosti iz vestibula. V tem času je dal rektor poklicati policijo, da naredi red pred vratmi.

Pa kaj naj napravi peščica strahopetnih policijskih src med stotinami do skrajnosti razburjenih duhov, posebno če brani, kakor je pri teh ljudeh skoro splošno v navadi — napadalce. Med velikim truščem je prišel rektor ter odpovedal promocijo za ta dan in prosil dijake, naj se vendar pomirijo! Bilo je na obeh straneh nekaj krvavih glav, kar pa nikakor ni čudno, saj se je teplo „nepokvarjeno“ katoliško svetovno naziranje s svobodomiselnim.

Pa prišlo je še hujše. Prikorakala je res „Karolina“ „in voller Wuchs“ in se hotela na vsak način preriti v vestibul. Zopet krik in vik, žvižganje in psovke na obeh straneh. Še enkrat je prišel rektor, dvorni svetnik Hilderand, star, majhen možiček z neobičajno energijo, v polnem ornatu svojega dostojanstva posredovat in mirit. „Platz für seine Magnifizenz“ — in naredili so mu dijaki široko ulico do vrat, kjer je opominjal dijake in „rebelno katoliško ljudstvo“ k pameti, pa le malo so se slišale med splošnim krikom njegove besede.

Proti jedni so odšli oblegalci in napravili malo čuden demonstrativen „bammel“ po mestu. Posledica vsega je, da od sedaj v naprej nima nihče več pravice prisostvovati promocijam. Nenemški dijaki so ostali po veliki večini popolnoma nepristranski, ker je boj za čepice in barve med nemškim dijaštvom njihova interna zadeva. Izjemno je delalo nekaj Hrvatov, ki so čutili potrebo pri izgredih asistirati buršem z besedo in dejanjem. No, kadar gre za kako slovensko akcijo, tedaj izjavljajo javno, da se smatrajo na graški univerzi za goste...

Vsakdo mora obsojati s stališča pravičnosti nastop buršev proti „Karolini“, posebno pa mi, ki smo istotako brezpravni; na akademičnih tleh pa naj bi imeli v smislu zakonov vsi jednake pravice in jednake dolžnosti. Ako je bilo buršem do sedaj dovoljeno, udeleževati se korporativno promocij svojih tovarišev, zakaj neki bi odrekli isto pravico „Karolincem“? Rektorjeva naredba je sedaj seveda vzela takim in enakim „bojem“ realna tla in priznati mu moramo, da je ravna popolnoma kulantno in taktno.

Vendar ima vsa stvar pri natančnejšem opazovanju nekoliko drugačno ozadje. Značilno je namreč, kako zlorabljajo klerikalni mogotci svoje verne, dobre podložnike. Služiti jim morajo doma kot molzne kravice, v mestu za parado, na univerzi za policijo proti dijakom na svobodnih akademičnih tleh. Če „Karolina“ ne more na vseučilišče, kakor bi rada, kaj je najstavnnejše ko zlorabiti sicer dobrodrušnega kmeta, da gre za prihodnjo črno elito v žrjavico po kostanj. Gotovo ni težko delo umetno fabricirati med priprostim ljudstvom globoko ogorčenje in se ga posluževati kot policije v obrambo

„katoliške“ vede. Seveda bodo sobotni dogodki na graškem vseučilišču gotovo v poslanski zbornici povod interpelacijam in morda dolgotrajnim debatam. Na ta način se bo počasi pripravljala pot, ki jo zasledujejo klerikalci v zadnjem času posebno intenzivno: da se vzame vseučiliščem avtonomija. Če pride res do tega, bo enkrat za vselej konec vse poezije svobodnega akademičnega življenja, konec pa zajedno tudi gospodarstva nemškega burševstva, ki je do sedaj jemalo to svobodo popolnoma v zakup za sebe in z brutalno silo — v soboto tudi s pomočjo Hrvatov — majoriziralo poslalsalce iste „almae matris Graecensis“, ki bi naj bila vsem torišče in zavetišče vede, svobode in napredka. Burši mislijo, da so storili bogve kak čin junaštva, pomagali pa so v resnici samo onim ljudem, ki pošljejo v pretep svoje pokorne kmete, drugje, kjer imajo svojo dragoceno kožo na varnem, pa rujejo proti svobodi in napredku in delajo na vso moč, da bi si zaslužili vseučilišča. In sobotni dogodek jim bo dokaz na zgoraj in na spodaj. Kmetom so pokazali, da „trpi vera danes preganjanje in da so na univerzah pravi neznabožci in neverniki“, najboljši glasniki med ljudstvom za vse to pa bodo oni „300 moderni mučeniki“, kmetje, ki so 16. maja 1908. po Kr. na graškem vseučilišču prelivali kri za „krščansko vero“ in one voditelje klerikalne politike, ki sicer ne stavijo svojih maziljenih glav pod težke palice, ki pa bodo ravno s tem, spretno in varno insceniranim prizorom dokazovali vladi, da so sedanje razmere na vseučiliščih neznosne in ne vzdržljive in da je skrajni čas, da zavlada na sedaj svobodnih vseučiliščih — vladni komisar.

L. G.

Politični pregled.

Domače dežele.

Zadnja „zmaga“ bo dala baronu Becku misliti — dobil je dva glasa večine kljub temu, da so glasovali zanj slovenski klerikalci (izvzemši štajerskih) in dva Dalmatinca (kanonik Perić in hofrat Vuković) in češki narodni klub, v katerem sede češki agrarci, Mladočehi in klerikalci. Parlamentarni stroj ne deluje več tako na komando — in ko pride Beckova vlada zopet z nujnim predlogom, je zelo dvomljivo, ali dobi še enkrat čeprav še tako siromašno večino. Nezadovoljnost češkega naroda z dosedanjim politiko Narodnega kluba je tako velika, da bodo Mladočehi in agrarci morda vendar le prisiljeni, mandatom na ljubo, stopiti v opozicijo proti sedanjim vladi, ki se je v svoji slabotnosti ponižala na pokorno izvrševalko nemško-nacionalnih šovinističnih zahtev v vseh strokah državne uprave. Mi Slovenci pač ne moremo pričakovati, da bi tudi en sam del naših poslancev stopil v opozicijo. Naši klerikalci bodo glasovali za Becka in naj nas in naše pravice na Štajerskem, Koroškem pa tudi na Kranjskem še tako tepta, o tem po glasovanju 13. t. m. ne moremo več dvomiti. Ta gospoda stavi strankarske koristi nad narodne. Če bi pa baron Beck vkljub temu padel, kar ni izključeno, saj bode moral tudi proračun dati v pretres v obliki nujnega predloga, če hoče biti z njim gotov še predno mu poteče provizorij, no potem pač pride morda klerikalni grof Thun na krmilo — in z njim se začne za Avstrijo nova konkordatska doba. Naši klerikalci ostanejo torej prav gotovo vladi zvesti. Kljub temu je Beckov položaj precej neprijeten. Z večnim obljubljanjem si ne bo mogel več pomagati, Čehi zah-

tevajo v par dneh odločnega odgovora glede rabe češčine pri sodiščih in na poštah na Češkem. Na dnevni red pride več prav neprijetnih nujnih predlogov, posebne rusinskih, ki bodo vladi povzročili mnogo sitnosti ter poželi nekoliko dni parlamentarnega dela, tako da ostane za proračun le malo časa in bode treba o njem nujno razpravljati — in za sprejetje bo treba zopet dvetretjinske večine. Končno hoče baron Beck do konca junija tudi še spraviti pod streho zakon o zvišanju davka na žganje. V teh stiskah mu bo vsak glas cel zaklad, (13. t. m. sta ga rešila Perić in Vuković) prilike za barantije torej v tej kratki dobi ne bo manjkalo — in pripraviti se smemo na mojsterske koščke strankarske diplomacije in strankarskega jezuitizma.

Na Ogrskem se govori že dlje časa o zedinjenju vseh koalicijskih strank v eno samo veliko vladno stranko. Nek madžarski politik izjavlja v „Nene Fr. Pr.“ da bi to bilo samo v tem slučaju mogoče, ako bi grof Andrássy sprejel taktiko stranke neodvisnikov glede samostojne banke — ako se bode pa Andrássy še nadalje upiral samostojni ogrski banki, ne pride do zedinjenja koalicijskih strank.

Baron Rauchovemu banovanju se bliža bajé konec. Njegovo divjanje proti vseučilišču, s katerim je nakopal sebi in svojim budapeštanskim gospodarjem toliko sramote pred celo Evropo na glavo, mu je zlomilo vrat. Hrvatsko dijaštvo, ki je kar v masi zapustilo Zagreb in šlo na tuja vseučilišča iskat gostoljubnega zavetja, je svetu odprlo oči, da je spoznal kake razmere vladajo na Hrvatskem pod banom Rauchom, pokornim slugom Kušut-Wekerlove vlade. Madžari so se tega nepričakovanega efekta vstrahovali, in da bi svoje dobro ime v svetu malo popravili, bodo Raucha odpustili, kanijo pa poslati kraljevega komisarja v Zagreb in vladati še nadalje po rauchovsko.

Štajerske novice.

— Iz Celja poroča ljubljanski „Slovenec“, da se je v petek ustanovila tu „Narodna liberalna založba“. Gospod vikar Gorišek so slišali nekaj zvoniti, pa so poslali „Slovenec“ to novico. Ne, g. vikar: „Narodna založba“ je že zdavnej ustanovljena; v petek je imela ob lepi udeležbi celjskih in izvenceljskih zadržnikov izvanredni občni zbor, da se je spopolnilo načelstvo in nadzorstvo in rešile nekaj tekočih zadev. Narodnjake pozivamo, da pridno pristopajo k tej založbi, ki ima vršiti važne kulturne naloge na Spod. Štajerskem!

— Dobro poučena „vahtarica“. Celjska „vahtarica“ poroča, da so „mlajši slov. pisatelji“ (omladinaši!) povzročili razpor v C. M. šolski družbi. In „vahtarica“ govori včasih tako širokoustno o naših razmerah in zahtevah!

— Nabori v Celju. V sredo so potrdili od 185 nabornikov 32, v četrtek od 111 celih 20.

— Za „nemški dom“ v Celju beračijo zopet celjski Nemci pri celjskem nemškem meščanstvu. Vidi se, da so se Nemci s to palačo precej preneglili in da bodo še veliko plačevali — če bodo namreč celjski meščani še tako neumni, da bodo s svojim denarjem vzdrževali nacionalni šport nekaterih odvetnikov in renegatov.

— Promoviran je bil v Gradcu doktorjem-filozofije gosp. Fr. Mišič, iz Borovelj na Koroškem, starejšina akad. tehn. društva „Triglav“. Čestitamo!

— Koncert šentpavelske godbe v „Skalni kleti“. Ob lepem vremenu priredi dobro znana šentpavelska godba v nedeljo, 24. t. m. v „Skalni kleti“ koncert od 5. ure pop. do 11. ure zvečer. Med godbenimi točkami poje moški zbor narodne pesmi. Celjski in okoliški Slovenci torej v nedeljo vsi v „Skalno klet“.

— „Celjsko pevsko društvo“ naznanja gostovanje članov deželnega gledališča iz Ljubljane: Jutri v torek se uprizeri prva predstava: „Velika Srenja“, veseloigra od Lotharja in Lipschitza, repertoivna igra dvornega sodišča na Dunaju. Začetek predstave ob 8. uri zvečer. Opozarjamo na te predstave članov deželnega gledališča v Ljubljani. V pretečenem letu ob gostovanju tega gledališča smo se morali prav ugodno izraziti. Omenjamo še, da tu nastopajoči člani niso v nikaki zvezi z znano afero operetnega večera. — Predprodaja ali rezerviranje sedežev je kakor po navadi v trafiki „Narodnega doma“. — Sredo se uprizeri veseloigra „Ob svojem kruhu“ od Carlweisa.

— Pravila „kluba slovenskih narodno-naprednih akademikov v Celju“ je c. kr. namestništvo po dolgih bojih vendar potrdilo. Več o tem za Celje in okolico prepotrebem društvu še priobčimo.

— Za Družbo sv. Cirila in Metoda so darovali rabljene poštne znamke podpisanemu gg.: Berk, Černe, dr. Janko Sernec, Veltavski, Žmaher v Celju ter gg. B. Dedič v Bočni, Cizel v Polzeli in Vlad. Vošnjak v Šoštanju. Hvala vsem! Š. Hrašovec.

— O razmerah v celjski mestni klavniči je priobčil nemški list „Fleischhauer-Selcher u. Viehhändler Zeit.“ v Gradcu dne 15. maja prav zanimiv članek, katerega prihodnjič priobčimo. Članek krasno osvetljuje del zavoženega celjskega mestnega gospodarstva — s katerim postajajo trežni nemški someščani od dne do dne nezadovoljnejši.

— Umrl je na Remšniku nadučitelj g. J. Smole v 54. letu svoje starosti. — V Gradcu je umrl bivši ravnatelj kopališča Dobrna, pozneje pa Rogaške Slatine, cesarski svetnik dr. Schüler.

V Oplotnici je obstrelil posestnik Lesjak svojo sedemletno pastorko. Snažil je svoj revolver, v katerem je pa še tičala po nesreči kroglija. Orožje se je naenkrat sprožilo in kroglija je šla dekletu skozi roko v prsi. Lesjak se je sam naznanil sodišču, katero ga pa ni zaprlo, ker ni imel nobenega zloznega namena. Dekle bo težko ozdravelo.

— „Slepa ljubezen“. Komaj je minilo mesec dni, kar je izšla knjiga „Slepa ljubezen“ in že se je razpečalo 2000 izvodov! To je za naše slovenske razmere naravnost velikanski uspeh. Navadno se razpeče kake slovenske knjige prvo leto po nekoliko sto izvodov n. pr. Aškerčevih „Balad in romanc“ se je razpečalo v 12 letih 1.200 izvodov. Lahko rečemo, da takega uspeha še ni dosegla nobena slov. knjiga kakor Peskova „Slepa ljubezen“. V enem mesecu 2000 izvodov! Knjiga pa je tudi vredna, da jo vsakdo čita, da se razširi v vsako slovensko hišo. Dobi se za malenkostno ceno 1 K 10 h pri vsakem knjigotržcu, pri vsakem učitelju se lahko naroči, ker so vsi učitelji dobili nabiralne pole in dobi se tudi pri pisatelju g. A. Pesek, nadučitelju v Naraplah pri Ptujski gori. O tej znameniti knjigi spregovorimo v kratkem tudi mi svoje mnenje.

— Novi posestnik graščine Hammer postavi v Majšpergu turbine za proizvodnjo elektrike, ki jo bo napeljal v gozdove pri Donački gori, da

bo gnala žage v teh dozdej skoraj še nedostopnih gozdovih. Investirati meni nad 100.000 K. Če se bo to rentiralo, bo pokazala bodočnost.

— Jesenska setev (ozimina) je na Dravskem polju letos dobro prezimila ter obeta bogato žetev.

V Halozah se obeta letos po goricah obilo branje, če ne bo toče ali kakšne druge nime. Tudi sadno drevje je jako cvetelo.

— Pri krojaču. Krojač: Ako želite, podložim malo vate na ramena. Šolarček (proti materi): Ako nimate nič proti temu, mama, naj se podloži sedež v hlačah.

— Za Podravsko podružnico „Prosvete“ so darovali do 15. t. m. še sledeči: Sl. Hranilno in posojilno društvo v Ptuj 25 K; Posojilnica v Framu 10 K; gg. dr. Franjo Rosina, odvetnik v Mariboru 3 K; dr. Vlad. Sernec, odv. kandidat v Mariboru 3 K; dr. Franc Firbas, c. kr. notar v Mariboru (daroval o priliki veselice) 10 K. Vsem darovalcem iskrena zahvala.

Odbor Podr. ods. „Prosvete“.

— Rabljene poštne znamke za Družbo sv. Cirila in Metoda se lahko oddajo v Ljudski knjižnici v Mariboru. Znamk ni treba odlepiti, ampak naj se izrežejo iz zavitkov, tako da še ostane okoli znamke precejšen rob papirja. Avstroogrške navadne, jubilejske in inozemske znamke naj bodo ločene. Posebno jubilejske imajo precejšnjo vrednost.

— „Mariborski Sokol“ je priredil v nedeljo 10. t. m. svoj prvi večji izlet v Ernovž onstran Spielfelda, odkoder je korakal skozi slovenske obmejne kraje čez Plač v Št. Ilj. Izlet se je izvrstno obnesel. Sokolu se je pridružilo precej drugih Slovencev, dam in gospodov. V krasnem vremenu je odmevala med cvetnimi griči slovenska pesem. Pod Plačem so se ustavili izletniki v hiši gostoljubnega g. Thalerja, župana najsevernejše slov. občine ob železnici, kjer so se izvajale tudi proste vaje med krasnim bukovjem.

— Umrl je v Žamencih (župnija Polenshak) 12. t. m. ekonom Ivan Vissenjak. Rajni je bil vrl in zanesljiv narodnjak naprednega mišljenja. S svojim temeljitim strokovnim znanjem, katerega si je pridobil na kmetijski šoli v Grottenhofu bi nam bil gotovo veliko koristil v gospodarskem in narodnem oziru, a neizprosna smrt mu je nenadoma končala mlado življenje. Naj počiva v miru!

— Na ptujskem okrajnem glavarstvu veje ostra nemškutarska sapa, odkar je umrl okrajni glavar Prah, ki je bil Slovincem kolikor toliko pravičen. Začasni vodja glavarstva g. dr. Štefan Neugebauer si je menda vzel za vzgled prejšnjega nemško-zagrizenega glavarja Underraina ter je začel pošiljati županstvom izključno nemške dopise. — Slovenski župani ptujkega okraja ali bodete gledali še dalje mirno, kako sramoti in zapostavlja uradnik, ki je plačan s slovenskim denarjem, naš slovenski jezik? — Pokažite odločno gospodom pri c. kr. okrajnem glavarstvu, da ste pripravljeni, če treba do skrajnosti, čuvati pravice našega jezika! Vrnite nemudoma vsak nemški dopis iz glavarstva nerešen nazaj in zahtevajte slovenskega! Ako pa bi se ne ustreglo vaši zahtevi ali če bi se vas zaradi tega hotelo šikanirati, naznanite vsak tak slučaj svojemu državnemu poslancu g. dr. Ploju, ki bo gotovo poskrbel za to, da se g. Neugebauerja pouči, da velja tudi za njega član XIX. državnega temeljnega zakona.

— Štajerski deželni šolski svet razpošilja na šolska vodstva neke cirkularje, v katerih prosi, naj se nabirajo med šolskimi otroci prispevki za otroške zavode na Gradežu (Grado).

Ti cirkularji pa so samo nemški, kar je neglede na nedopustno preziranje našega jezika zlasti radi tega vsega obsojanja in graje vredno, ker so ti cirkularji namenjeni tudi slovenski deci, ki ne razume nemškega jezika. Ali naj mogoče slovenski učitelj, ki je dostikrat itak preobložen z delom, trati in izgublja čas s prestavljanjem in tolmačenjem tega nepotrebnega nemškega besedila? Mislim, da ne bo nobenega narodnega učitelja, ki bi se ponižal do vloge neplačanega tolmača c. kr. dežel. šol. sveta. Ako želi nemška gospoda pri dež. šol. svetu naše slovenske, s krvavimi žulji prislužene prispevke, se bode že morala sprijazniti tudi z našim jezikom. Upam, da ne bo treba pri nobenem slovenskem g. šolskem vodju apelirati na narodni in stanovski ponos, ampak da bo vsak spravil te nemške cirkularje tja, kamor spadajo: ali nazaj v Gradec ali pa v — koš. Slovenski otroci pa lahko najlepše počaste cesarjev jubilej, ako zbirajo prispevke za našo prepotrebno šolsko družbo sv. Cirila in Metoda. Lep vzgled vam je že dala šolska mladina v Mozirju. „Pojdite in tudi vi tako storite!“

— Za nemški „Schulverein“ je darovala gospa Mayer v Gorici legat 3.000 K.

— V Slov. Bistrici so vdri minul petek po noči tatovi v trgovino g. Pinterja in odnesli raznega blaga v vrednosti do 850 K. O tatovih ni dosedaj nobenega sledu.

— Nemški vseučiliški dijaški dom na Dunaju v proslavo cesarjeve vladarske 60letnice hoče ustanoviti odbor, kateremu dajejo svoje ime tudi naučni minister dr. G. Marchet, rektor dunajskega vseučilišča in dekani vseh štirih vseučiliških fakultet na Dunaji. Skrbeti torej hočejo samo za nemške dijake, slovanski in posebno slovenski pa naj trpijo glad, mraz in drugo pomanjkanje, ker so žal v veliki večini siromaki. Naučni minister in predstojniki vseučilišča dunajskega mečejo revne slovanske dijake iz Dunaja in hočejo s tem slaviti vladarsko šestdesetnico našega cesarja. To samo je žaljivo za Slovane, še bolj pa to, da se zahtevajo tudi od Slovencev prispevki za zavetišče nemškim dijakom. Upirati se moramo takemu početju ministra Marcheta, ker poostruje narodna nasprotja v Avstriji. Da se je pa tudi dekan bogoslovne fakultete dr. Celestin Wolfgruber, c. in kr. dvorni kaplan, pridružil temu protislovanskemu odboru, osvetljuje prav čudno — katoliško „ljudomilost“. Da tudi pravoslavni dekan dr. Philippovich, znani socijolog, deluje samo za eden del vseučiliščnikov, kaže pomembno razliko teorije in prakse.

— Iz ormoške okolice se nam piše: Vinogradi se pri nas za sedaj lepo kažejo, žito in pšenica tudi, samo suho je bilo že grozno in gosenice so se pojavile v ogromnih množinah.

— Iz Trbovelj. V sredo, dne 13. t. m. vnela se je na takozvanem del. okrožju „Polaju“ rud. kovačnica. Ogenj je hitro segal naokrog in gorelo je že več lesenih barak pod veliko fantovsko hišo, katera se je tudi že vnela. Skrajni napornosti in hrabrosti naših gasilcev se je posrečilo ogenj vstaviti, sicer bi zgorelo kakih 10 velikih hiš naokrog. Rudnik bode tudi hvaležno podpiral naše narodno gasilno društvo!

— Jubilejni razstavi štajerskih obrtnikov je obljubil ministerski predsednik Beck državno podporo. Razstavi, čije odbor je s svojim nemškim nacionalizmom onemogočil udeležbo slov. obrtnikom! Kako dolgo še — bodo slov. poslanci iz klerikalnega tabora hlapčevali naši vladi?

— **Dijaki — polceaji.** Dijaki v Mariboru si dovoljujejo prav posebno šalo: ponoči hodijo v mestnem vrtu s svetilko in kjerkoli dobe na klopi ljubavni par — mu posvetijo pod nos. Splaval je že baje marsikateri up po vodi.

— **Iz poštne službe.** Imenovana je poštna ekspeditorica g. Marija Fister poštanim oficijantinjam v Trbovljah.

— **Kolje za trsje** se bo podražilo, ker kupuje novi posestnik graščine Hammer pri Majšpergu kostanjeve droge za brzojav. Pokupil je po zgornjih Halozah že na tisoče takih drog in jih bo še ta mesec spravil v Poljčane na železnico, da jih bo poslal v Italijo. Dosedaj so hodili iz Slov. goric in iz Spodnjih Haloz kupovat kostanjevo kolje za trsje v Naraplje in Žetale, ako bo pa graščak hammerski še nadalje tako kupoval kostanjeve droge, zmanjkalo bo kostanjevega lesa.

— **Živinska kuga na Spodnjem Štajerskem.** Smrkavost: v Mariboru; srab ali garje: v Braslovčah in v Žalcu (okraj Celje), v Zakušaku (pri konjih) (okraj Ptuj); rdečica: v Leitersbergu pri Mariboru; v Lanci vesi, v Sedlašku in Slovenji vesi (okraj Ptuj); svinjska kuga: v Šmiklavžu, Spodnji Poljskavi, Slivnici in Slov. Bistrici (okraj Maribor); v Sv. Lovrenca na Dravskem polju in v Lanci vesi (okraj Ptuj), v Globokem, Selu in na Bizelskem (okr. Brežice); mehurčki: v Sv. Štefanu pri Celju; pri Mali Nedelji, Pristovi, Veržetu in v Ključarovicah (okraj Ljutomer); v Ragoznici, Kamni vesi, Trnovcih in Vičancih pri konjih (okraj Ptuj).

Prenehala je rdečica pri svinjah: v Št. Andražu v Slov. gor. in Trnovcih (okraj Ptuj); svinjska kuga: v Kapelah pri Brežicah; mehurčki: v Savcih in Bratonečicah (okraj Ptuj).

— **Koliko žita smo pridelali na Štajerskem leta 1907?** Pšenice na 62.098 ha 955.951 hl v vrednosti 16.383.000 K, rži na 77.726 ha 1.096.375 hl v vrednosti 13.863.000 K, ječmena na 15.522 ha 273.130 hl v vrednosti 2.555.000 K, ovsu 76.065 ha 1.913.865 hl v vrednosti 15.521.000 K, koruze na 37.495 ha 1.014.148 hl v vrednosti 12.875.000 K.

Druge slovenske dežele.

— **Volilna reforma za Kranjsko** je, če jo bližje pogledamo, kaj čuden stvar, kateremu ni mogoče prorokovati dolgega življenja in od katerega ni mogoče pričakovati, da bi ugodno vplivala na vsestranski razvoj dežele. Kakor se da sklepati po poročilih v „Slovenca“ in „Slov. Narod“ so se klerikalci, liberalci in Nemci tako lepe pogodili, da bi to bilo naravnost ganljivo, ako bi človek ne slutil, da je ta spravljivost samo posledica skupnega strahu pred fakično demokratizacijo deželne uprave in skrb ohraniti svojo strankarsko posest. Kake koristi bo domašala večini prebivalstva „reforma“, katera daje peščici kranjskih Nemcev ravno toliko poslancev, kakor delavcem in onim, kateri do sedaj še niso imeli volilne pravice, in tudi to s to bistveno razliko, da je Nemcem njih 11 mandator na vse mogoče načine zavarovanih, dočim bodo volilni okraji splošne kurije prav gotovo tako razdeljeni, da v njih ne bodo odločevali neobdačeni novi volilci ampak stari obdačeni volilci, kateri imajo že itak volilno pravico bodisi v kmetski ali pa v mestni kuriji.

Kar so torej dosedaj vladajoče stranke na videz neobdačencem dale s splošno kurijo, so jim vzele z določbo, da v splošni kuriji tudi obdačenci zopet volijo in jim bodo čisto vzele s

primerno razdelitvijo volilnih okrajev; sicer pa tudi volilna geometrija ni vedno zanesljiva. Za demokratizem S. L. S. kateri gre v prvi vrsti zasluga za to „reformo“, pa jasno govori dejstvo, da je klerikalcem peščica Nemcev ravno toliko vredna, kakor vsi slovenski industrijalni in kmečki delavci in neobdačenci skupaj, samo zato ker ti ne plačujejo direktnih davkov. Krek kot socijalist le predbro ve, da baš ti slovenski neobdačenci plačujejo nemškim (in slovenskim) kapitalistom njih rente in da z neposrednimi davki (z deželnimi in občinskimi dokladami na živila itd.) vzdržujejo deželno in občinsko upravo, in vendar bode on in njegova stranka v svojem demokratizmu te tako krivično zapostavljene slovenske množice še enkrat opeharila za njih politične pravice.

— **Velik požar** je divjal zadnjo soboto v vasi Tihaboj blizu Sv. Križa pri Litiji. Pogorelo je 11 posestnikom vse, kar so imeli, razen živine. Ogenj je nastal po neprevidnosti pri streljanju z možnarji blizu hiš ob priliki, ko se je pripeljala bala neke neveste na ženinov dom.

— **Toča** je vse pobila pretekli petek zvečer v okolici mesta Rovinja v Istri. Škoda je ogromna. Padala so navzmes zrna, debela kakor oreh. Vse polje 7 kilometrov naokoli je uničeno.

— **Požar ob birmi.** V Možici na Koroškem je bila v torek birma. Nastal je v vasi ogenj, ki je uničil deset poslopij.

— **Ustrelil se je** v Gorici osmošolec H. V., sin neke uboge vdove, ker

mu je, kakor „Tagespost“ poroča, nek profesor zagrozil, da ga ne bodo pustili k maturi. Pokojnik je bil priden učenec in pri svojih kolegih priljubljen. Di-jastvo ni šlo na majski izlet, da se je moglo udeležiti pogreba.

— **Razdjali so** v Reki v torek ponoči tiskarno, v kateri se tiska madžarski list „A Tengerpart“. Škode je nad 5000 K.

— **Dva javna tata.** V Puli sta v občinski tržnici kradla tržni čuvaj Seles in obč. redar Fonda. Oba tatiča sta že zaprta.

— **Odborova seja „Matice Slovenske“** dne 13. maja t. l. — Predsednik javi, da bo občni zbor dne 25. maja ob 8. uri zvečer. Zemljevid bode izdelan do sredine avgusta t. l. Ekscerpiranje Pletersnikovega slovarja, glavna priprava za izdanje tehniškega slovarja, bo dovršeno do konca oktobra. Pravdo z g. prof. Jesenkom radi Knezovih delnic „Narodne tiskarne“ je „Matica“ v drugi inštanči izgubila, a je sprejela ponujeno ji poravnavo, g. prof. Jesenko prepušča „Matici“ tožno vsoto 1110 K ter plača svoje stroške. Sprejme se nekaj rokopisov, drugim se določijo ocenjevatelji. Na podlagi došlih ofertov se določijo tiskarne za tisk publikacij, za katere je bil razpisan natečaj; za eno knjigo se naknadno razpiše natečaj. Za tekoče leto je plačalo članarine že 781 članov, nanovo jih je pristopilo 84 in en ustanovnik.

— **Na Dolenjskem** se žitna in sadna letina zelo dobro kaže.

Kupujte narodni kolek!

Letovišče „Grič“ pri Brežicah

onkraj Savskega mostu ob obalih Krke in Save.

Moderno urejen hotel, izvrstan kuhinja, vedno sveže pivo in najboljši Bizeljanec. Na razpolago večja in manjša stanovanja s kuhinjo kakor tudi popolnoma mebljavane in separirane sobe. V neposredni bližini hotela ob bistri Krki je kopališče s 18—20° R toplo vodo. Oni, ki ljubijo veslanje v čolnčkih in plavalci najdejo tukaj prijetno zabavo. Četr ure oddaljena je znana akrototerma „Čateške toplice“ z 40° R vročimi kopelji. Prijetni izleti, krasni sprehodi po zelenih tratah ter smrekovem in bukovem gozdu. Ugodna železniška zveza z Gradcem, Ljubljano in Zagrebom; omnibus in drugi vozovi za osebni promet med kolodvorom v Brežicah, Narodnim domom ter hotelom „Grič“ vedno na razpolago. — Cene sob oziroma stanovanj, jedil, plač in kopališč jako nizke. Ker je bilo letovišče že lansko leto izvrstno obiskano, se opozarja slavno občinstvo, da dotični, ki hočejo tudi letos najeti stanovanje, to pravočasno javijo.

Vsa natančnejša pojasnila daje

287 10-3

Posojilnica v Brežicah.

Razglas.

POSOJILNICA V CELJU odda pri novi stavbi hiše v Celju v Graški ulici sledeča dela in sicer:

1. Mizarjska dela z okovami in napravo parketnih tal s parketami vred proračunjeno prilično na K 35.000—
2. Šaluzije „ „ „ 1.600—
3. Kleparska dela „ „ „ 2.400—
4. Krovjska „ „ „ 2.200—
5. Pleskarska „ „ „ 2.900—
6. Slikarska „ „ „ 2.400—
7. Steklarska „ „ „ 5.200—
8. Pečarsko ali lončarsko delo „ „ „ 2.800—
9. Naprava štedilnikov „ „ „ 3.600—
10. Različna inštalacijska dela, kakor naprava vodovoda, klosetov, oprava kopelnih sob, livalniki itd., proračunjeno prilično na „ 4.400—
11. Druga različna dela in dobavanje različne železnine, kakor ograje pri stopnicah in balkonih in terasi, traverze, železne vezi, vratice za dimnike, ventilacije itd., proračunjeno prilično na „ 7.800—

Splošni in posamezni stavbni pogoji in podrobni proračuni vseh posameznih točk razpisanih del ali dobav so ponudnikom na razpolago v Celjski posojilnici vsak dan ob uradnih urah.

Pismene ponudbe se sprejmejo najpozneje do **5. junija t. l.** Oni, katerih ponudbe se bodo sprejele, imajo položiti 10% ponujene svote kot varščino.

Posojilnica v Celju.

Loterijske številke.
Gradec, 16. maja 1908: 13, 43, 42, 65, 15.
Dunaj, " " " 49, 54, 67, 8, 21.

Naznanilo

Kdor hoče kupiti in prodati dobičkanosna posestva v lepih okrajih blizu cest in tik cest, različnih velikosti in cen od 6000 do 40000 K v ugodnih plačilnih obrokih po primernih razmerah vrednosti in izbrana boljša zemljišča in poslopja za katere prevzame posredovanje **Rok Lončar**, posestnik v Ivenci, pošta Vojnik, okraj Celje. Ako pa kdo hoče prodati kako boljše posestvo, naj se pisмено naznani. 313 5-1

Sprejme se čvrst deček

14 let star, zmožen slovenskega in nemškega jezika za večjo trgovine. Biti mora poštenih starišev. Ponudbe pod „E 100“ na upravnništvo „Domovine“. 312 6-1

Vizitnice

priporoča Zvezna tiskarna v Celju.

Išče se melega ali srednjevelikega, dobro upeljanega

konjička

z upravo vred ter primernim dobro ohranjenim

kolesljam ali kočijo

Ponudbe sprejema upravnništvo „Domovine“ v Celju. 311 8-1

Gostilničar

za „Slov. delavsko podporno društvo v Celju“ se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji. — Ponudbe na odber društva. 314 3-1

Izurjen trgovski pomočnik

vešč slovensčine in nemščine, želi nastopiti službo v kaki večji trgovini. Več po dogovoru. Naslov pove upravnništvo „Domovine“ v Celju.

Občinski sluga

in obenem

redar

vešč slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi, krepke postave, ne čez 40 let star, se sprejme pri

občinskem uradu Okolice Celjske

s prvim junijem t. l. v službo. Prosto stanovanje, kurjava in službena obleka, plača pa po dogovoru. Dosluženi vojaki ozir. orožniki imajo prednost. 309 2-2

2 dobra pomočnika in 2 krepka učenca

sprejmeta se takoj v stavbenem in umetnem kjučavničarstvu z motorno 305 močjo 3-2

Ivan Triller-ja na Bledu, Gorenjsko.

Naznanilo in priporočilo!

Najudanejše podpisani si usojam naznaniti slav. občinstvu, in gg. trgovcem mesta Celja, da sem otvoril zavod za **snaženje oken in stanovanj ter napajanje sobnih tlakov z voskom in prašnim oljem.** Tudi prevzamem snaženje preprog. Vsa : naročila se sprejemajo začasno v : Gosposkih ulicah v Celju, št. 4, I. nadstr. Se priporoča z odličnim spoštovanjem **F. Hode.**

Darujte družbi sv. Cirila in Metoda.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke **VINCENC KYEDER** žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130-51

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Vozičke

za otroke, korbe in kovčege za potovanje, taške za v roko, palice, dežnike in galošne, priporoča

P. Kostič v Celju.

Novi lovski zakon

je ravnokar izšel, cena kartoniranemu izvodu K 1'20, po pošti K 1'30. Založila Zvezna trgovina v Celju.

Velika manufakturna trgovina Karol Vanič, Celje, Nar. dom.

Moderno volneno in sukneno blago v vseh barvah in kakovostih.

Perilno blago v velikanski izberi. Izključno nizke cene.